

LIETUVOS RESPUBLIKOS LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

SPRENDIMAS

DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS LYTIES PAGRINDU UAB „SUDAIRA“ VYRAMS IR MOTERIMS GROŽIO SALONO PASLAUGAS TEIKIANT SKIRTINGOMIS KAINOMIS TYRIMO

2018 m. rugsėjo 18 d. Nr. (18)SN-144)SP-91

Vilnius

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje (toliau – Tarnyba) 2018 m. rugpjūčio 6 d. buvo gautas pareiškėjo VšĮ „Žmogaus teisių balsas“ (toliau – Pareiškėjas) skundas dėl galimos diskriminacijos lyties pagrindu dėl grožio salonų „Figaro“ kainoraščių. Skunde rašoma, kad UAB „Sudaira“ (grožio salonai „Figaro“; toliau – Bendrovė) savo interneto tinklalapyje www.figaro.lt yra patalpinusi paslaugų kainoraščius, kuriuose nustatytos skirtingos, pagal kliento lytį, paslaugų kainos. Pavyzdžiui, kainoraštyje, kuris taikomas prekybos centre „Panorama“ (Saltoniškių g. 9, Vilnius) esančiame Bendrovės grožio salone, yra nurodomos tokios kainos: plaukų priežiūra moterims, kirpimas – 28–37 Eur, o plaukų priežiūra, kirpimas vyrams – 20–27 Eur; iš visų manikiūro paslaugų išskiriamas vyriškas manikiūras, kurio kaina 20 Eur, o klasikinio manikiūro su paprastuoju lakavimu – 18 Eur; iš visų pedikiūro paslaugų išskiriamas vyriškas pedikiūras, kurio kaina 35–40 Eur, o klasikinio pedikiūro be lakavimo kaina 28–30 Eur. Prie skundo pridedamos kainoraščio momentinės ekrano nuotraukos. Pareiškėjas mano, kad Bendrovė nustatydamas skirtingas kainas pagal kliento lytį pažeidžia Lietuvos Respublikos moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 7 straipsnio nuostatas.

Patikrinus interneto tinklalapyje www.figaro.lt pateikiamus kainoraščius nustatyta, kad visuose Bendrovės grožio salonuose teikiamos panašios paslaugos ir visuose skirtingų paslaugų teikimo vietų kainoraščiuose nustatomos skirtingos kirpimo, manikiūro ir pedikiūro paslaugų kainos atsižvelgiant į kliento lytį. Taip pat iš kainoraščių nustatyta, kad plaukų dažymas vyrams prekybos centre „Panorama“ kainuoja 15–36 Eur, o moterims – plaukų dažymas (priklausomai nuo plaukų ilgio) kainuoja 39–66 Eur;

taip pat galvos plovimas ir sušukavimas vyrams kainuoja 5–7 Eur, o kasdienis sušukavimas (priklausomai nuo plaukų ilgio) moterims kainuoja 15–21 Eur.

Vadovaujantis Lygių galimybių įstatymo 30 straipsnio 1 ir 2 dalimis, 2018 m. rugpjūčio 16 d. raštu Nr. (18)SN-144)S-480 Lietuvos Respublikos lygių galimybių kontrolierė Agneta Skardžiuvienė (toliau – lygių galimybių kontrolierė) kreipėsi į Bendrovės vadovą ir paprašė paaiškinti, ar kirpimo paslaugos vyrams ir moterims teikiamos skirtingomis kainomis; jei taip – dėl kokių priežasčių; ar plaukų dažymo paslaugos vyrams ir moterims teikiamos skirtingomis kainomis; jei taip – dėl kokių priežasčių; dėl kokių priežasčių iš visų manikiūro paslaugų išskiriamas „vyriškas manikiūras“; kuo skiriasi „vyriško manikiūro“ paslauga nuo kitų manikiūro paslaugų; kuo „vyriškas manikiūras“ skiriasi nuo „klasikinio manikiūro su paprastu lakavimu“ ar „higieninio manikiūro be lakavimo“; dėl kokių priežasčių iš visų pedikiūro paslaugų išskiriamas „vyriškas pedikiūras“; kuo skiriasi „vyriško pedikiūro“ paslauga nuo kitų pedikiūro paslaugų; dėl kokių priežasčių „vyriško pedikiūro“ kaina skiriasi nuo kitų pedikiūro paslaugų, teikiamų moterims; ar galvos plovimo ir sušukavimo paslaugos vyrams ir moterims teikiamos skirtingomis kainomis; jei taip – dėl kokių priežasčių. Taip pat paprašyta pateikti kitą svarbią informaciją, susijusią su atliekamu tyrimu.

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t ė:

Tarnyboje 2018 m. rugpjūčio 21 d. buvo gautas Bendrovės direktorės raštas, kuriuo buvo paaiškinta, kad kainoraščiai dar nėra pakeisti, nes atsakingas darbuotojas šiuo metu atostogauja. Rašte buvo paprašyta duoti laiko pakeisti kainoraščius iki 2018 m. rugsėjo 7 d.

2018 m. rugsėjo 12 d. visi kainoraščiai publikuojami Bendrovės interneto tinklalapyje www.figaro.lt buvo pataisyti, t. y., paslaugų kainos nurodytos neatsižvelgiant į kliento lytį.

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a t u o j a:

Tyrimo metu buvo vertinama, ar Bendrovė, paskelbdama informaciją apie savo teikiamas paslaugas interneto tinklalapyje www.figaro.lt ir nurodydama skirtingas kirpimo, plaukų dažymo, manikiūro ir pedikiūro kainas pagal kliento lytį, nepažeidžia Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 7 straipsnio 2 punkto nuostatų, pagal kurias, prekių pardavėjas, gamintojas ar paslaugų teikėjas,

įgyvendindamas moterų ir vyrų lygias teises, privalo, suteikdamas vartotojams informaciją apie gaminius, prekes ir paslaugas arba jas reklamuodamas, užtikrinti, kad joje nebūtų išreiškiamas pažeminimas, paniekinimas arba teisių apribojimas ar privilegijų teikimas dėl asmens lyties bei formuojamos visuomenės nuostatos, kad viena lytis pranašesnė už kitą.

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos, kurios tikslas – saugoti pagrindines žmogaus teises, atitinkančias Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos garantuojamas teises, III antraštinėje dalyje, skirtoje lygybei, įtvirtintas lygybės prieš įstatymą principas (20 straipsnis), taip pat įtvirtintas bet kokios diskriminacijos draudimas, ypatingai dėl asmens lyties, rasės, odos spalvos, tautinės ar socialinės kilmės, genetinių bruožų, kalbos, religijos ar tikėjimo, politinių ar kitokių pažiūrų, priklausymo tautinei mažumai, turtinės padėties, gimimo, negalios, amžiaus, seksualinės orientacijos. Specifiškai 23 straipsnyje nustatomas moterų ir vyrų lygybės principas, pabrėžiama, kad visose srityse turi būti užtikrinta moterų ir vyrų lygybė, įskaitant priėmimą į darbą, darbą ir atlyginimą. Pagal Chartijos turinį darytina išvada, kad Europos Sąjungos institucijoje lyčių lygybei yra skiriamas ypatingas dėmesys.

2004 m. gruodžio 13 d. Tarybos direktyva 2004/113/EB įgyvendinamas vienodo požiūrio į moteris ir vyrus principas dėl galimybės naudotis prekėmis bei paslaugomis ir prekių tiekimo bei paslaugų teikimo, siekiama sukurti sistemą kovai su diskriminacija dėl lyties ir užtikrinti lygias galimybes naudotis prekėmis bei paslaugomis ir tiekti prekes bei teikti paslaugas, siekiama valstybėse narėse įgyvendinti vienodo požiūrio į vyrus ir moteris principą. Direktyvoje teigiama, kad vyrų ir moterų lygybės principas yra vienas iš Europos Sąjungos pagrindinių principų.

Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintas pamatinis lygybės principas. Konstitucijos 29 straipsnyje skelbiama, jog įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys yra lygūs, žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl jo lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu. Aiškindamas Konstitucijos 29 straipsnio nuostatas, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas, kurio turi būti laikomasi ir leidžiant įstatymus, ir juos taikant, ir vykdant teisingumą, įpareigoja vienodus faktus teisiškai vertinti vienodai ir draudžia iš esmės tokius pat faktus savavališkai vertinti skirtingai, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas reiškia žmogaus prigimtine teisę būti traktuojamam vienodai su kitais, įtvirtina formalią visų asmenų lygybę, taip pat kad asmenys negali būti diskriminuojami arba kad jiems negali būti teikiama privilegijų (Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas). Asmenų lygybės principas iš esmės reiškia diskriminacijos draudimą, o diskriminacija dažniausiai suprantama kaip žmogaus teisių varžymas ar tam tikrų privilegijų teikimas, atsižvelgiant į lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų požymius (Konstitucinio Teismo 1998 m. lapkričio 11 d. nutarimas). Konstitucinis visų asmenų lygybės

įstatymui principas būtų pažeistas, jeigu tam tikra grupė asmenų, kuriems yra skiriama teisės norma, palyginti su kitais tos pačios normos adresatais, būtų kitaip traktuojama, nors tarp tų grupių nėra tokio pobūdžio ir tokios apimties skirtumų, kad toks nevienodas traktavimas būtų objektyviai pateisinamas (Konstitucinio Teismo 1996 m. lapkričio 20 d. ir 2003 m. gruodžio 30 d. nutarimai).

Lygių galimybių įstatymo 1 straipsnyje nustatyta, jog šio įstatymo paskirtis – užtikrinti, kad būtų įgyvendintos Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 straipsnio nuostatos, įtvirtinančios asmenų lygybę ir draudimą varžyti žmogaus teises ir teikti jam privilegijas lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu. Taip pat šiuo įstatymu siekiama, kad būtų įgyvendintos ir Europos Sąjungos teisės aktų, nurodytų šio įstatymo priede, kitų tarptautinių sutarčių nuostatos. Taigi Konstitucijoje įtvirtintos asmenų lygybę reglamentuojančios pagrindinės nuostatos yra perkeltos į Lygių galimybių įstatymą, kuris draudžia diskriminaciją šio įstatymo taikymo srityje ne tik dėl konstitucinių nediskriminavimo pagrindų, bet ir dėl kitų žmogaus tapatybės požymių ar priskiriamų savybių, kurios yra įtvirtintos Lygių galimybių įstatyme.

Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje diskriminacija apibrėžiama kaip tiesioginė ar netiesioginė diskriminacija, priekabiavimas, nurodymas diskriminuoti dėl lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos. Tiesioginė diskriminacija pagal Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 9 dalį laikomas elgesys su asmeniu, kai dėl pirmiau išvardintų pagrindų asmeniui taikomos mažiau palankios sąlygos, negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų taikomos kitam asmeniui. Analogiškos nuostatos numatytos atitinkamose Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 1 ir 9 dalyse.

Tiriamu atveju Bendrovės grožio salonų „Figaro“ kainoraščiuose pateikiamos skirtingos paslaugų kainos atsižvelgiant į kliento lytį, pavyzdžiui, prekybos centre „Panorama“ esančio grožio salono kainos: kirpimas moterims – 28–37 Eur, kirpimas vyrams – 20–27 Eur, „vyriškas manikiūras“ – 20 Eur, „klasikinis manikiūras su paprastuoju lakavimu“ – 18 Eur, vyriškas pedikiūras 35–40 Eur, „klasikinio pedikiūro be lakavimo kaina 28–30 Eur, plaukų dažymas vyrams – 15–36 Eur, plaukų dažymas moterims (priklausomai nuo plaukų ilgio) – 39–66 Eur, galvos plovimas ir sušukavimas vyrams – 5–7 Eur, o kasdienis sušukavimas (priklausomai nuo plaukų ilgio) moterims kainuoja 15–21 Eur. Plaukų priežiūros (kirpimo, dažymo, sušukavimo) atvejais moterims taikoma didesnė kaina nei vyrams, o manikiūro ir pedikiūro atvejais vyrams taikoma didesnė kaina nei moterims. Pagal informaciją apie teikiamas paslaugas darytina išvada, kad tokių pačių ar panašių paslaugų kaina priklauso nuo kliento lyties, o ne nuo objektyvių kriterijų.

Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 7 straipsnio 2 punkto nuostatose įtvirtinta, kad prekių pardavėjas, gamintojas ar paslaugų teikėjas, įgyvendindamas moterų ir vyrų lygias teises, privalo suteikdamas vartotojams informaciją apie gaminius, prekes ir paslaugas arba jas reklamuodamas, užtikrinti,

kad joje nebūtų išreiškiamas pažeminimas, paniekinimas arba teisių apribojimas ar privilegijų teikimas dėl asmens lyties bei formuojamos visuomenės nuostatos, kad viena lytis pranašesnė už kitą. Pagal to paties įstatymo 13 straipsnio 2 punktą, pažeidimu vartotojų teisių apsaugos srityje laikomi tokie veiksmai, kai informuojant apie gaminius, prekes ir paslaugas arba jas reklamuojant formuojamos visuomenės nuostatos, kad viena lytis pranašesnė už kitą, taip pat vartotojai diskriminuojami dėl jų lyties.

Atsižvelgiant į tai, kad tiek vyrai, tiek moterys gali turėti tokio paties ilgio plaukus (kirpimo atveju), tokio paties tipo nagus arba apynagio odeles (manikiūro ir pedikiūro atveju), be to, tiek vyrai, tiek moterys gali norėti tokių pačių ar panašių paslaugų (pavyzdžiui, trumpų plaukų šukuosenos), taigi paslaugų kainų pateikimas kainoraštyje pagal lytį negali būti laikomas tiksliau ir pakankamai aiškiau vartotojui. Nagrinėjamu atveju moterų ir vyrų fiziologiniai skirtumai nėra tokie reikšmingi ir negali būti laikomi objektyviu pagrindu pateisinant skirtingų kainų už tokius pačius ir vienodos vertės gaminius, prekes ir paslaugas nustatymą. Paslaugų kainų diferencijavimas pagal kliento lytį šiuo atveju laikytinas nepagrįstu privilegijų teikimu vienai lyčiai (plaukų priežiūros atvejais – vyrams, nes jiems nustatomos mažesnės kainos, o manikiūro ir pedikiūro atveju – moterims, nes mažesnės kainos taikoms joms), taigi viena iš lyčių patenka į mažiau palankią padėtį ir yra diskriminuojama lyties pagrindu.

Bendrovės direktorė 2018 m. rugpjūčio 21 d. pranešė, kad kainoraščiai bus pataisyti iki 2018 m. rugsėjo 7 d., nes atsakingas darbuotojas atostogauja. 2018 m. rugsėjo 12 d. interneto tinklalapyje www.figaro.lt pateiktos pakoreguotos paslaugų kainos, kurios nediferencijuoja kainų pagal asmens lytį – kirpimo kainos pateikiamos pagal plaukų ilgį („trumpų plaukų kirpimas“ – 20–28 Eur, o „kirpimas“ – 28–37 Eur), šukavimo paslaugos pagal tipą („šventinis šukavimas“ – 29–60 Eur, o „kasdienis šukavimas“ – 15–21 Eur; nebepateikiama plaukų plovimo paslaugos kaina), nebėra atskirų paslaugų „vyriškas manikiūras“ arba „vyriškas pedikiūras“. Paslaugų kainoraščiai nebėra atskirai pateikiami vyrams ir moterims. Konstatuotina, kad lygių galimybių pažeidimas yra nutrauktas, t. y., Bendrovės teikiamų paslaugų kainos nustatytos vienodos tiek vyrams, tiek moterims.

Lygių galimybių įstatymo 29 straipsnio 3 dalies 4 punkte nustatyta, jog, kai lygias galimybes pažeidžiantys veiksmai (neveikimas) nutraukiami, skundo tyrimas nutraukiamas. Atsižvelgiant į tai, jog nurodyti lygias galimybes pažeidžiantys veiksmai yra nutraukti, tyrimas dėl lyties pagrindu diskriminuojančių UAB „Sudaira“ (grožio salonai „Figaro“) kainoraščių nutrauktinas.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, bei vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 16 straipsniu, 17 straipsniu ir 29 straipsnio 3 dalies 4 punktu,

Lygių galimybių kontrolierė

n u s p r e n d ž i a:

1. Tyrimą dėl galimo Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 7 straipsnio 2 punkto pažeidimo nutraukti, kadangi lygias galimybes pažeidžiantys veiksmai nutraukti.
2. Su sprendimu supažindinti UAB „Sudaira“ direktorę ir VšĮ „Žmogaus teisių balsas“ vadovą.

Sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka Lietuvos administracinių ginčų komisijai (Vilniaus g. 27, 01402 Vilnius) arba apygardos administraciniam teismui.

Lygių galimybių kontrolierė

Agneta Skardžiuvienė